

EL (NO) MISTERI DE LES ESCALES

Germà Bel

(Publicat a *La Vanguardia*, 9 d'octubre de 2012)

No els hi penso parlar de la inversió de Fomento a Catalunya, que un any més vulnera els compromisos fixats a les lleis espanyoles; i l'Estatut ho és, tot i que el TC declarés que en això no era obligatori. No ho faré perquè no fer ser pesat. Per un cantó, perquè és el pa nostre de cada any. Ja cansa fa temps; de fet, fa tres segles. Per això diuen tonteries els que ho associen a la 'polèmica' actual. Per altre cantó, perquè estic convençut que hi haurà desenes d'articles denunciant els danys de la política de Fomento, fets pels economistes -en podem dir- amants d'última generació de Catalunya. Ja saben, els col·legues que de fa poc pregonen llur preocupació pels desastres que afligirien Catalunya amb Estat propi. Alguns medis de comunicació de la capital del regne en van plens. Segur que no ha cessat el sobtat atac d'amor (recent, s'ha de dir; abans no mostraven interès per aquestes coses). Per això, convençut que ja són en impremta a la Capital desenes de defenses d'una política d'inversions millor per Catalunya, avui adreçaré un altra cosa.

Siguem sincers. Ni jo ni ningú sabem segur com afectaria la constitució d'un estat propi al comerç entre Catalunya i Espanya. Sabem el que ha passat en altres casos, lo que aconsella fugir d'exageracions; és tot. Tampoc sabem segur què passaria amb el deute públic a assumir per Catalunya: s'haurien de negociar l'assumpció de deures i de drets (actius, organismes internacionals....), amb la població com criteri determinant. Però lo de les economies d'escala (fer el servei menys costós quan augmenta la quantitat de servei) no té categoria de misteri. D'això si que ens podem fer una idea més precisa. Abans d'anar al gra: s'han preguntat per què no hi ha un únic despatx d'advocats o d'arquitectes a tota Espanya? Exactament: perquè en molts serveis les economies d'escala s'esgoten molt aviat. Llavors, créixer afegeix costos de coordinació sense millorar l'escala. En diem deseconomies d'escala.

Molts anys d'estudi en la política pública ensenyen que els serveis en xarxa i intensius en capital poden tenir economies d'escala significatives, i lo contrari passa amb els serveis intensius en treball. Per això sabem que les economies d'escala són molt limitades just en el cas d'administracions tributàries, perquè quasi be totes les seves despeses són en personal i edificis. Això explica que hi hagi agències tributàries regionals fortes a llocs com Alemanya i EEUU, on s'ho han pensat bastant.

Ja sabem doncs que més petit no vol dir més car en serveis intensius en treball. Ara be, vol dir menys eficient? És massa petita Catalunya per funcionar a escala òptima? Facin un tomb per països nòrdics equiparables com Finlàndia o Dinamarca (o País Basc), i pregunten el nivell de frau que tenen. Ara vagin a Portugal o -si- a Espanya, i pregunten pel frau. Així tindran una resposta adequada a la relació entre dimensió i eficàcia tributària. Com sempre, una imatge val més que mi paraules.